

SUSQUEDA

SUSQUEDA

Municipi de La Selva, antic poble (avui colgat per la tolla del Ter), una trentena de k. a l'O. de Girona.

PRON.: *suskédə*, a St. Hilari i a Sta. Coloma (Ca-sac. 1920) (xi, 214); id. a Rupit (1925) i a Susqueda mateix, 1934 (exc. 130, 213, Ll. i, 56).

MENCIONS ANT. 968: donació d'un alou al «mon. de Amer, in com. Ausona, in te. de Castro *Fabricas*, par. *Sti. Johannis* --- et in ter. *Suscheda* ---¹⁰ affr. --- Mer. flumine *Tecere*, et in cima de *Monte-Dulios* ---» (Monsalv. xi, 214); 1195: la senyora Dolça d'Hostoles fa testament «in presentia Petri de *Aquaviva* et Arnalli de *Suscheda* ---» (Mons. xii, 28.10); 1195: testament de R. de *St. Llorenç* fent¹⁵ deixes «in com. Bisuldunensi in Bestracanello --- in parr. *Sti. Martini de Cantalupus* et *Sti. Vincencii de Sucheda*»¹ (Mons. xii, 48.4); 1196: *Petrus de Suscheda* signa en una donació d'un alou de Pruit (ib. xii, 53); 1196: «condaminam in parr. *Macianet*,²⁰ afr. in honore quem tenet pro Guillelmo de *Suscheda* domini suo» (*Cart. de Roca-rossa*, § 39).

Continuem citant des del segle XII. En parròquies vigatanes, d'aquesta època: «Sto. Vicencio de *Soscheda*» doc. II, i «eccl. de *Soscada*» en el III (p. p. Pla-²⁵ devall, n.º 5). *Princ. S. XIII: Soscheda* (Ripoll Vilamajor, monogr. IV, 4); 1291: *Soscheda* (Monsalv. xii, 281); 1332: S. Vinc. de *Sosqueda* (*Misc. Griera* I, 380); 1425 i 1462: *Sosqueda* (CCandi, *St. Hilari Sac.*, pp. 111, 122); 1748: *Susqueda* (*Sinodals de Vic*)³⁰ (Monsalv. xviii, 76).

L'anàlisi comparada de les formes del nom, la moderna, i una dotzena de medievals (ja des del S. X) dona peu a creure que sempre es vagi pronunciar *soskèda* o *suskèda*, amb excepció només de la dubtosa de 1195; i la *á* d'una de les del S. XII (amb una que afegiré després), que no hi canvia gran cosa (sigui per l'alternança sufixal (-eda/-ada) constatada en *E.T.C.* II, 13, 74, sigui per la pron. -*šdə* del cat. or. antic). Terminació que condueix a veure-hi un dels innombrables NLL formats amb col·lectius en -eda de noms de plantes (*fenollada*, *albereda*, *pinada*, *joncada*, *fulquereda*...).

Per a l'ETIM. es presenta llavors una antinòmia fonètica desconcertant, perquè davant de la E de -ETA una C s'hauria hagut de tornar ç, no pas k (*Joncada* de JUNCUS, *Troncedo* de TRUNCUS). La planta que se'n ocorre naturalment és la *sisca* o *sesca*, mena de canyís⁵⁰ que es fa vora les aigües, i que per tant és adequat a unes terres al llarg de la ribera del Ter (i del seu afl. de Rajols), però terminant en -CA l'etim. de *sisca/sesca*, caldria aquell canvi. Per això durant molts anys, des de jove, vaig anar rumiant i cabdellant moltes con-jec-tures, de les quals trobo encara sostenibles les se-güents:

1) Un lloc que no era gaire llunyà tenia forma semblant, segons doc. de 1228: «P. de *Sosqueres*, de la parr. de Sant Feliu de Pallerols, home soliu de G. de

Moncada» (MiretS., *BABL* I, 286.3); sens dubte de *sots queres* 'sota les penyes'; fent, doncs, cas de la forma *Sucheda* de 1195, suposariem que hi havia hagut dos llocs propers —car St. Feliu de P. és només 12 k. més al Nord— de nom ben semblant; i que per confusió o influència d'ell sobre *Soqueda* aquest s'hauria tornat *Sosqueda*; car com a col·lectiu de *soca*, la formació *soqueda* està lliure d'escrúpol, cf. *Roquet* (art. supra), *roqueda*, *roquisser* etc. I els derivats de *soca* formen també un grup sòlid i prou nombrós: *Socals*, *soquell*, *socollada* aran. *Soquero* etc.

Insistent en l'escepticisme que inspiren els noms d'aspecte insòlit, especulava si l'aire romànic és enganyador. 2) Car l'aspecte del nom recorda el de molts noms bascos: *Sustaeta*, *Zulueta*, *Suqueta* (Mitx., *Apellidos*), i també hi ha *Su-obi-eta*, fàcil d'analitzar; com que *ozke* 'osca, collet' és tan basc com *obi* 'clot', hi hauria hagut també *Su-ozku-eta*? Sigui amb aquesta o amb altra formació de *su* 'foc, fogar', com *Su-sko-eta (paral·lel a *Ola-sko-aga*) tindriem aquí una base per a *Susqueda*, almenys quant a la fonètica.

3) Tornant sobriament al terreny merament romànic, m'impressionava la semblança amb *Les suksédas*, nom d'una pda. munt. recollit a l'Alta Cerdanya (te. Sta. Llocaia, enq. de 1959): ¿s'hauria canviat en *Susqueda* un nom així per interversió de les consonants?, cf. els arabismes *Masquefa* < *maqšifa*, *Mascaçà* < (PLANUM) MAXENTIANUM.

4) En fi, en escorcollar a fons l'etimologia del nom de la mata *sisca/sesca* en el *DECat* (VII, 949 ss.), sortí bona llum nova: car, mirant de remuntar des del cèltic o basc *seska* fins als orígens indoeuropeus, sorgien formes declinades *siskui*, *siskuiA* (*DECat* VII, 949b54); i acabàvem admetent que la base romànica general podia haver estat *siskua* (950b10 ss.), si bé amb el grup *qu* simplificat com s'ha fet en *PASCUA* > *pasca*, *SQUAMA* > *escama*; per això he admès també que *Sisquella* (art. supra) ve de *SISQUĒTŪLA col·lectiu, amb *kue* (sense la palatalització pròpia de SCE). I així s'esfumava ja l'antinòmia morfo-fonètica que entrebancava l'etimologia més planera i natural. Tanmateix, doncs, pot ser una forma del col·lectiu de la⁴⁵ planta (*SISQUETA*).

Ni amb aquestes no m'havia acontentat i rumiava combinacions rebuscades que ja descartem del tot.²

Triant entre aquelles amb ulls més severos: ¿com s'hauria arribat al *Sucesdes* de la (3)?; tal com *sacsar* ve de *SUCCUSSARE*?; però què és aqueixa formació?, què significaria el sentit?: 'sotragada' una 'fesa, es-cletxa'?; amb tal paper una derivació col·lectiva -eda? des d'un verb, és increïble. Molt menys ho seria que, a la inversa, un altre *Susqueda* cerdà s'hagués tornat allí *Suksedes*. Com que la construcció basca resta tan forçada i en sòpols; hem de concloure que el dubte resta només entre (1) i (4). (1) era raonable i fundada, però descansa només en l'hapax *Suqueda* de 1195, que no podem descartar del tot, com err. tip., veient-